

РОМСКИТЕ ЖЕНИ В ПОСТКОМУНИСТИЧЕСКИЯ ПЕРИОД

Баки Хюсеинов

Традициите на ромската общност датират от векове. Ромите са устояли на множество социални и политически промени и са съхранили своята общностна идентичност именно поради устойчивостта на своите традиции, почитането и спазването на съществуващи норми, ценности и разбирания. В днешното постмодерно информационно общество ромските традиции и норми търпят развитие и промени.

Ромската жена, като част от ромската общност, продължава да бъде подчинена на традициите и техните изисквания. Под натиска на съвременния глобализиращ се свят традициите вече се видоизменят и променят своя облик. Днес ромските жени в България се откъсват малко по малко от тях – например многодетната ромска жена с по 7-10 деца вече е по-скоро изключение; стремежът към получаване на по-високо образование, трудова заетост и личностна реализация все по-често се проявява сред младите ромски жени и т.н.

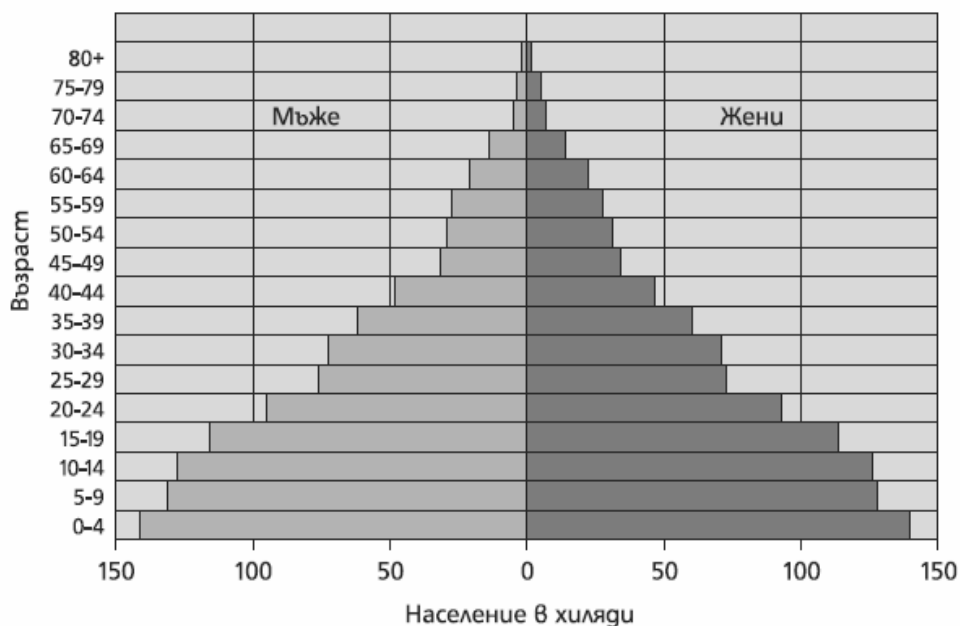
Съвременната социалноикономическа и политическа ситуация в България изправя ромската жена пред множество нови пречки, изисквания и предизвикателства, на които тя невинаги е готова да отговори. Ромската жена носи в себе си голям потенциал, който би могъл да се разгърне и да бъде от полза за обществото, ако се създадат подходяща и подкрепяща среда и условия за нейната пълноценна изява.

В България се реализират редица програми и мерки, насочени към интеграция на ромската общност, по-конкретно – на ромската жена. За да се отговори обаче на реалните ѝ нужди и проблеми, необходима е точна и надеждна статистическа информация дезагрегирана по етнически признак и по пол, с подходяща защита на личните данни. В момента такава актуална информация и статистика липсва (а съществуващата е остаряла), което пречи за очертаването на детайлния профил на ромската жена и ситуацията, в която живее днес. Поради затворения характер на информацията на някои международни или неправителствени организации силно затруднена е и възможността за получаване на сравнима информация на европейско ниво, която да позволи да бъдат описани проблемите и предизвикателствата пред ромските жени в Европа.

Настоящият текст прави опит да очертае ситуацията на ромската жена в България, както и да идентифицира най-често срещаните проблеми, пред които тя е изправена. Представената картина не претендира за изчерпателност поради оскъдната и откъслечна информация. Използвани са информация и данни от официалната статистика, както и от проведени социологически проучвания на неправителствени организации, работещи по проблемите на ромската общност.

Демографски профил на ромската жена

В страните от Европейския съюз живеят различни етнически и културни общности, всяка от които има своите характерни особености, отличаващи я от останалите. Ромската общност е една от тях. Ромите живеят в почти всички европейски страни, като тяхното социалноикономическо състояние и проблеми се припокриват в значителна степен. В демографски аспект ромското население в Европа се характеризира със запазването на високи нива на раждаемост, детска смъртност, обща смъртност сред възрастното население и по-ниска продължителност на живота спрямо останалото европейско население.

Фиг. 1. Възрастова структура на ромите в Централна Европа за 2000 г.

Източник: ПРООН. Извън капана на зависимостта, 2002.

В България по официални данни на НСИ от преброяването на населението през 2001 г. общият брой на ромите е 370 908 души. Делът на ромските жени от общия брой ромско население е 49,8% (или 184 564 души). Структурата на ромските жени по възраст показва, че те са в по-благоприятна генерационна ситуация в сравнение с българските жени. При тях не се наблюдава такова масово застаряване, каквото е характерно за българите и каквото отличава днешната демографска ситуация не само у нас, но и в европейски план.